

TUUSULA

Sisäinen valvonta ja kokonaisvaltainen riskienhallinta

30.3.2020

Konsernijaosto

Sisäinen valvonta ja kokonaisvaltainen riskienhallinta

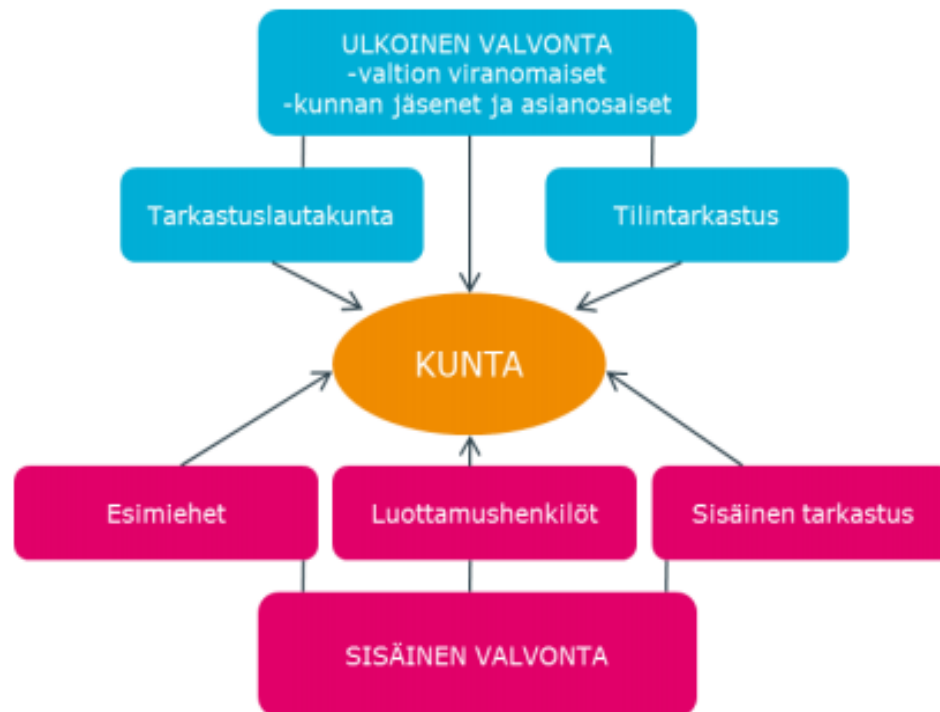
Nykytila

- Sisäisen valvonta
 - Kuntaorganisaation toimintaa ohjaavat keskeisesti talousarvio, hallintosääntö, kuntatasoiset ohjeet ja politiikat sekä ja eri organisaatioyksiköiden ohjeistukset
 - Kuntaorganisaatiossa ei ole yhteistä käsitystä siitä, että mitä sisäinen valvonta on ja miten sitä käytännössä toteutetaan
- Riskienhallinta
 - Riskiarvioinnit ja -seuranta toimivat kiinteänä osana talousarvioprosessia sekä tavoitteiden asetantaa ja seurantaa kuntatasolla
 - Toimi-/palvelualueetasolla suunnitelmallisuudessa ja seurannassa vaihtelua ja puutteita

Sisäinen valvonta ja kokonaisvaltainen riskienhallinta

- Sisäisen valvonta
 - Tarkoittaa kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus
 - On kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä
 - Tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia.
- Riskienhallinta
 - On osa sisäistä valvontaa ja kunnan johtamisjärjestelmää
 - Tavoitteena on edistää kuntakonsernin tavoitteiden saavuttamista, toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen.

Sisäinen valvonta ja kokonaisvaltainen riskienhallinta

Sisäinen valvonta

- Sisäinen valvonta on organisaation hallituksen, johdon ja muun henkilöstön toteuttamaa omaa valvontaa, jonka tarkoituksena on auttaa organisaatiota saavuttamaan tavoitteitaan sekä ylläpitämään ja kehittämään suorituskykyään.
- Onnistuneen johtamisen perusedellytyksiä on, että johtajalla on ajantasainen tieto alueensa tai yksikkönsä olennaisten asioiden tilasta eikä johtaminen tapahdu olettamusten varassa
- Sisäisen valvonnan tavoitteena on
 1. **Vaikuttavuus ja tuloksellisuus.** Valvonnalla varmistetaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista, tuotteiden ja palvelujen laatua sekä toimintojen taloudellisuutta ja tuottavuutta
 2. **Raportointi ja tiedon oikeellisuus.** Valvonnalla johto ja esimiehet huolehtivat siitä, että heidän vastualueellaan tuotetaan ja ylläpidetään luotettavia tietoja toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta. Tiedot tulee raportoida oikein ja ajantasaisesti
 3. **Toiminnan laillisuus ja johdon ohjeiden noudattaminen.** Valvonta turvaa lakien ja asetusten sekä Tuusulan kunnan päätösten, sääntöjen ja ohjeiden noudattamisen
 4. **Resurssien ja omaisuuden turvaaminen.** Valvonnalla varmistetaan, että kunnan resursseja käytetään järkevästi ja taloudellisesti kunnan hyväksi. Resurssit tulee turvata menetyksiltä, jotka aiheutuvat virheistä, resurssien huonosta hoidosta, tuhlauksesta, väärinkäytöksistä, petoksista tai muusta sääntöjen ja ohjeiden vastaisesta toiminnasta.

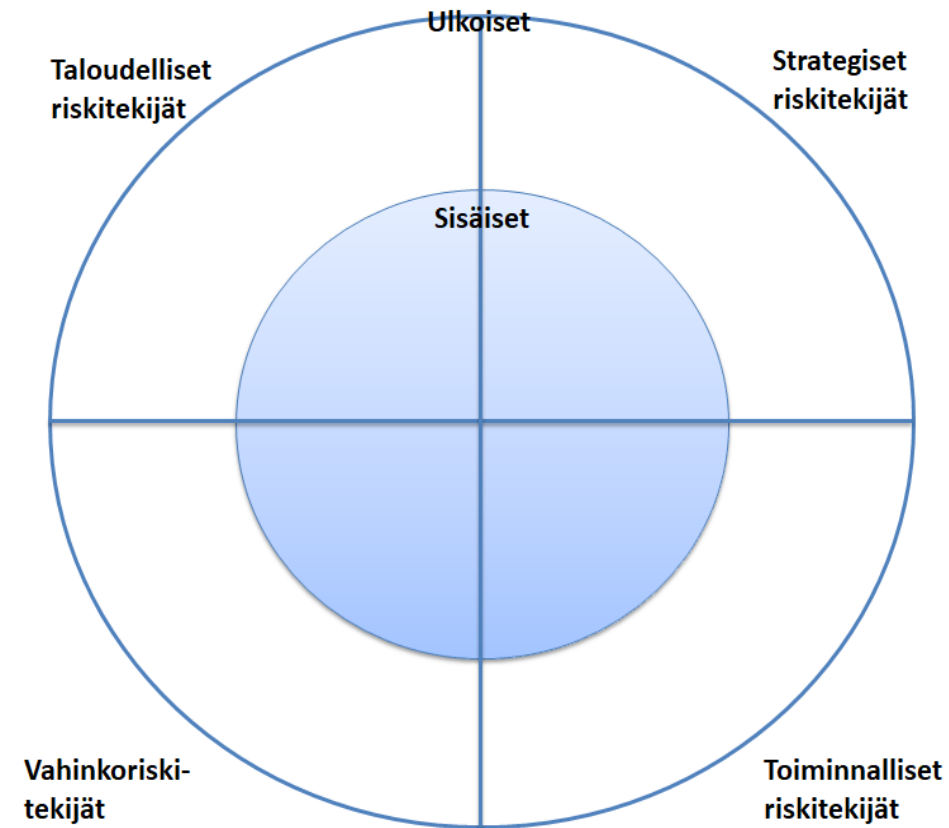
Sisäisen valvonnan osatekijät

1. Johtamistapa ja organisaatiokulttuuri
2. Kokonaisvaltainen riskienhallinta
3. Valvontatoimenpiteet
4. Raportointi ja tiedonvälitys
5. Seuranta ja arviointi

Kokonaisvaltainen riskienhallinta

- Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, jonka tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Riskienhallinta kytketään organisaation strategisiin, toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.
- Riskienhallinnan avulla tunnistetaan organisaation toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saatetaan tapahtumien riskit organisaation hyväksymälle tasolle. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta.

Riskien luokittelu

Kohtalainen riski

Tuntuva riski

Merkittävä riski

Sietämätön riski

TUUSULA

Elämisen taidetta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman laatiminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmassa kuvataan toimialueen toimintaympäristöä ja sen muutoksia, tavoitteiden saavuttamista, riskienhallintaprosessien vastuuta ja käytännön toteutusta sekä riskienhallintatoimenpiteitä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma koskee talousarviovuotta 20xx.

1. Toimintaympäristö

- Kohdassa kuvataan toimialueen toimintaympäristöä ja tavoitteita:
 - mitkä asiat säätelevät toimialueen/liikelaitoksen toimintaa tai mihin sen toiminta perustuu (esim. lainsäädäntö, viranomaismääräykset, sopimukset),
 - toimialueen keskeiset vuositavoitteet ja toimenpiteet
 - keskeiset toimialueen vaikuttavat tekijät ja kehityssuunnat
 - mitä toimialue/liikelaitos tarvitsee, jotta se voi saavuttaa tavoitteensa (keskeiset vaatimukset onnistumiselle) sekä
 - kuinka toimintaympäristön arvioidaan muuttuvan taloussuunnittelukaudella.

2. Riskienhallintaprosessi

- Kohdassa kuvataan, että kuinka riskienhallintaprosessi käytännössä toteutetaan
- Riskienhallinnan tavoitteet
- Riskienhallintaprosessiin osallistuvat tahot ja prosessin vuosittainen aikataulutus sekä
- Vastuut riskienhallintaprosessista ja sen toteuttamisesta, riskien seurannasta ja raportoinnista

3. Riskienhallintatoimenpiteet

- Kohdassa kuvataan, kuinka menetellään tunnistettujen merkittävien riskien ja mahdollisuuksien suhteen.
- Miten riskienhallintatoimenpiteet dokumentoidaan, miten niitä seurataan ja miten niistä raportoidaan.

Selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta

Selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta Päivämäärä			
Toimialue			
Toimialueen johtaminen	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen rakenne, toimivalta ja vastuut on määritelty asianmukaisesti			
Toimintaa ohjaavat säännöt, ohjeet ja päätökset ovat ajantasalla			
Työyhteisö kannustaa keskusteluun sekä kehittämis- ja epäkohtien esille nostamiseen			
Työhyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehditaan			
Riskien arviointi	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen tavoitteiden saavuttamista seurataan säännöllisesti			
Riskienarviointi ja analysointi on tehty ja se on ajantasalla			
Merkittävimmille riskeille on laadittu riskienhallintatoimenpiteet			
Riskienhallinnan raportointi on säännöllistä			
Valvontatoimenpiteet	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Tehtävät on eriytetty asianmukaisesti			
Tietojärjestelmissä on työtehtävien mukaiset käyttöoikeudet			
Johto ja esimiehet huolehtivat sisäisen valvonnan toteuttamisesta			
Viestintä	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen toiminnasta ja taloudesta on käytettävissä oikeat ja riittävät tiedot			
Toiminnasta ja taloudesta viestitään säännöllisesti ja riittävässä laajuudessa			
Seuranta	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen, riskienhallinnan ja henkilöstön havainnot käsitellään ja niiden perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin			
Sisäisen valvonnan tilaa ja kehittämistarpeita arvioidaan säännöllisesti			

Viranhaltijoiden ja esimiesten valvontavastuu

- Kansliapäällikkö, toimialueiden ja palvelualueiden johtavat viranhaltijat sekä liikelaitoksen johtaja vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta vastuualueellaan, ohjeistavat alaisiaan palveluyksiköitä sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.
- Palveluyksiköiden esimiehet vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.
- Esimies vastaa siitä, että yksikön henkilöstön tehtävät, vastuut ja toimivalta on määritelty selkeästi ja henkilöstö on tietoinen tehtävistään. Esimiehen tehtävänä on luoda henkilöstölle edellytykset tehtävistä suoriutumiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen. Esimiehet ohjaavat ja valvovat alaistensa toimintaa. Esimiehen on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin, kun havaitaan toimintaa, joka on tehotonta tai epätarkoituksenmukaista tai lain, muiden sääntöjen, ohjeiden ja päätösten vastaista

Luottamushenkilöiden valvontavastuu

- **Valtuusto** vastaa (KuntaL 14 §) Tuusulan kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.
- **Kunnanhallitus** vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kunnanhallitus antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.
- **Lautakunta ja johtokunta** vastaavat toimialueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.
- **Tarkastuslautakunta** voi esittää arviointikertomuksessaan arvionsa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kohteet ja menettelytavat

1. Päätöksenteko
2. Toiminta ja talous
3. Taloushallinto, kirjanpito ja tilinpäätös
4. Henkilöstöhallinto
5. Tietohallinto, ICT ja tietoturva
6. Hankinnat
7. Omaisuuden hallinnointi
8. Sopimukset ja niiden hallinnointi
9. Kehittäminen ja projektitoiminta
10. Avustukset
11. Viestintä